

Amigo Moses Meier (Mayer)

(n. începutul sec. al XVIII-lea, Timișoara – d. Timișoara)

Conducătorul comunității sefarde

S-a născut într-o familie din Constantinopol care s-a stabilit la Timișoara împreună cu alți evrei sefarzi la începutul sec. al XVIII-lea. În 1716, anul în care armata Monarhiei Habsburgice sub conducerea Prințului Eugen de Savoya cucerește Timișoara, în oraș erau 466 de români și sârbi, 35 de armeni și 144 de evrei. Amigo, președintele comunității sefarde din oraș, era un om de vază, bogat și generos, numit "el rey chico", micul rege. Diego d'Aguilar (sau Moses Lopes Pereira, 1699-1759), evreu maran care a revenit la iudaism, om de afaceri, protector și mecena al evreilor sefarzi, avea monopolul tabacului în Austria și l-a numit pe Amigo reprezentantul lui la Timișoara.

Mulțumită intervenției lui Diego d'Aguilar pe lângă Karl VI, domnitorul Monarhiei Habsburgice, evreii din Timișoara au primit autorizația de a folosi sala în turnul porții "Eugeniu de Savoya" (fosta poartă turcească "Forforosa" pe care intrase Prințul Eugeniu de Savoya la 13 octombrie 1716, când i-a învins pe turci) ca lăcaș de rugăciune. Între 1739 – 1754 și 1755 – 1762, aici se rugau evreii timișoreni. În 1778 exista deja clădirea,

așa-numita "Casa Prințului Eugen de Savoya", colț str. Eugeniu de Savoya/str. Mărășești, iar în curte era poarta care s-a demolat complet ulterior.

Mai târziu, Amigo a obținut autorizația regală pentru construirea a două sinagogi, una așchenază și cealaltă sefardă. Sinagogile erau clădiri de dimensiuni modeste, cu intrare din curte, nu din stradă, în celălalt colț al *Judencarré* (*Judenhof*), str. Mărășești/str. Gheorghe Lazăr, unde se ridică în prezent impunătoarea clădire a sediului Comunității evreilor din Timișoara. Autorizația de construcție datează din 1760, semnată de rabinul Wolf Jakab, rabinul ambelor comunități. Contractul a fost semnat de reprezentanții celor două comunități, Mayer Amigo, David Teutesak și Salamon Politzer. Sinagogile au fost date în folosință în 1762.

Mayer Amigo locuia probabil într-o clădire în partea vestică a imobilului actual de pe str. Eugeniu de Savoya nr. 9, colț cu str. Mercy, unde e înregistrat ca proprietar în 1752. În anii 1911-1912, casa a fost reconstruită în stil Secession, după proiectul arhitectului evreu Henrik Telkes, și este cunoscută în oraș sub denumirea "Casa Ágoston Gálgon" sau "Casa cu cocoș".

Fiul lui Amigo, Josef, și fratele lui, Jehuda, precum și fiii celui din urmă, Isaac și Menachem au continuat să joace un rol important în cadrul comunității.

Surse

wikipedia.hu https://hu.wikipedia.org/wiki/Amigo_Meir

Magyar Zsidó Lexikon <http://mek.oszk.hu/04000/04093/html/szocikk/11012.htm>

Jewish Encyclopedia <http://jewishencyclopedia.com/articles/1400-amigo-meir>

Jakab Singer, Timișoarai zsinagógák, în "Almanahul evreesc. Jüdisches Jahrbuch. Zsidó

évkönyv", II, 1936-1937, p.209-217

Victor Neumann, *Evreii din Banat*, 2016, Editura Brumar

Tiberiu Schatteles, *Evreii din Timișoara în perspectivă istorică*, Hasefer București 2012

Ionel Popescu, *Comunitățile evreiești din Banat. Secolele XVIII-XIX*, Editura Excelsior Art 2007

Valeriu-Alexandru Moraru, *Istoria comunităților sefarde din România de la începuturi și până azi*. Presa Universitară Clujeană. 2014

Cartarea Monumentelor Istorice "Cetate Timișoara"

<http://www.primariatm.ro/ik/index.php?menuId=2&viewCat=3500&sectiune=primaria>